

रामकालीन धाटक

Page No

Date

* लोकसंख्या धोरण

राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरण (NPP) २०००
हे केंद्र सरकारचे दुसरे लोकसंख्या धोरण असून गर्भविक्षण
आरोग्य सुविधा आणि आरोग्य कर्मचारी यांच्या अपूर्ण गरज
पूर्ण करणे आणि मूलभूत पुनुरुत्पादक बाल आरोग्य सेवेसाठी
एकात्मिक सेवा प्रदान करणे हे NPPने आपले वरील
उद्दिष्ट नमूद केले आहे.

कक्षाकक्ष कोशेना कर समितीच्या अहवालानुसार पर्यावरण
रक्षण लोकसंख्या वाढ आणि विकास हे विषय केंद्र स्थानी
ठेवून १९९३ मध्ये डॉ. ल. ड. स्वामीनाथन यांच्या अध्यक्षते
एक विशेष अभ्यासगट नेमला या गटाने आपला अहवाल
१९९४ मध्ये सादर केला. त्यानुसार सन २००० मध्ये
लोकसंख्या विषयक * राष्ट्रीय धोरण ठरविण्यात आले.

धोरणाचे उद्देश → १) हम दो हमारे दो या तत्वाचा पुरा
२) २०४५ पर्यंत लोकसंख्या स्थिर करणे

* धोरणाचे वैशिष्ट्ये

- १) एकाचवेळी बालसंगोपन, मातेचे आरोग्य, निरोधने यांच्या
भार देताना प्रसारवर ही भर देणे.
- २) लोकांपर्यंत पोहोचण्यासाठी सरकार उद्योग विचारसरणी
संस्था यांच्या भागीदारी द्वारे
- ३) १४ वर्षांपर्यंतच्या मुलामुलीसाठी शालेय शिक्षण सक्ती
व मोफत गळती याबविषयावर भर
- ४) सर्व बालकांचे लसीकरण करणे संसर्गजन्य रोगा निरोध
आवण्यासाठी
- ५) बालविवाहना उगळा घालणे, मुलीचे विवाहाचे वय
वषाच्या पुढे नेणे.
- ६) बालकांचे ८०% जन्म दावाख्यात आले पाहिजे
- ७) २०१० पर्यंत जन्मदर अशा स्तरावर आणाव्या की
लोकसंख्या फक्त झरून निघेल त्यात मधीन झर पड
- ८) लहान कुटुंबांना प्रोत्साहन देणे

- 9) AIDS रोगाचा प्रसार थांबवणे व त्यासाठी राष्ट्रीय AIDS नियंत्रण संघटनेचे हात बळकट करणे.
- 10) दारिद्र्य रेषेखालील दांपत्याच्या नावे 5000 रु विमा पॅलिसी

* 1976 चे लोकसंख्या धोरण
तत्कालीन असेरय व कुटुंब कल्याणमंत्री डॉ. करणसिंग यांनी
16 April 1976 मध्ये पहिले लोकसंख्या धोरण जाहीर केले.

* धोरणाची उद्दिष्टे

- 1) मुलीच्या विवाहाचे वय 15 वरून 18 वर्ष तर मुलाचे वय वरून 21 वर्ष
- 2) मुलीच्या शिक्षणाकडे लक्ष देणे.
- 3) शिक्षण पद्धतीत लोकसंख्या विषयक शिक्षणाचा अंतर्भाव
- 4) शासकीय कार्यालयांना कुटुंब नियोजक कार्यक्रमात सहभागी
- 5) कुटुंब नियोजनाचे काम करणाऱ्या संस्थांना बक्षीस देणे.
- 6) राज्यांना मिळणारी आर्थिक मदत लोकसंख्या नियंत्रणाच्या यशावर अवलंबून ठेवणे.

1975 मध्ये आणिवणी लागल्यानंतर आणिवणीचा असतानाच 1976 मध्ये पहिल्या लोकसंख्या धोरणाचा मान्यता देण्यात आली. संजय गांधी यांच्यामुळे या धोरणाचा कुटुंब नियोजनाचा समावेश करण्यात आला. 1977 मध्ये जनता पक्षाचे सरकार आल्यानंतर सक्तीचे Abortion करण्यात आले. 1970 च्या दशकाचा मनावर तवढा परिणाम झाला नाही.

* भारताचे आण्विक घोरण

1971 मध्ये बंगलादेशाची निर्मितीनंतर अमेरिका, चीन पाक यांचे वाढते संबंध आपल्यासाठी धांदलकारक दृष्टीकोनातून म्हणून भारताने 18 May 1974 ला पहिला अणुस्फोट राजस्थानातील पोखरण येथे होमी बाहा, विक्रम साराभाई, डॉ. सेठना, डॉ. रमणा यांच्या अथक प्रयत्नातून हा अणुस्फोट घडून आला. जमिनिच्याखाली अणुवस्त्र प्रसार बंदी करार हा करार 1 July 1968 मध्ये अणुवस्त्र प्रसारसाठी मांडण्यात आला होता प्रमुख उद्दिष्ट म्हणजे अणुवस्त्राचा तसेच अणुवस्त्राविषयक तंत्रज्ञानाचा प्रसार थांबवणे. न्यूयॉर्क मध्ये झालेल्या 1995 च्या करारांनुसार याची मुदत काही काळासाठी वाढवण्यात आली.

* कराराच्या तरतुदी

- ① 1968 पूर्वी ज्या देशांनी अणुवाचण्या केल्या त्यांना अणुवस्त्रधारी देशाचा दर्जा त्यानंतर सर्व देशांना अणुवस्त्र विहीन देश म्हणून ओळख.
- ② अणुवस्त्रधारी देश परस्परांमध्ये आण्विक तंत्रज्ञानाची देवाण-घेवाण करू शकतात.
- ③ भारताने यास विरोध दर्शविला व स्वाक्षरी केली नाही.
- ④ अणुवस्त्रधारी राष्ट्राची मक्तेदारी मोडून काढणे हा भारताचा हेतू होता.

* दुसरी अणुचाचणी

11 May 1998 रोजी 3:45 राजस्थानातील पोखरण येथे एकाच वेळी 3 अणुस्फोट घडवून आणले यास ऑपरेशन शक्ती या नावाने ओळखतात. या चौथ्या तत्काळीन PM अटल बिहारी वाजपेयी यांच्या देखरेखीखाली भारताने आपले आण्विक घोरण ठरवले कारण लष्करीदृष्ट्या सक्षम होण्यासाठी आपली संरक्षण सिद्धता जगात दर्शविण्यासाठी 1984 व 1998 मध्ये पोखरण येथे अणुचाचणी

केवळ अश्वति आपला हा अणुकार्यक्रम शांततेसाठी आहे ज्या राष्ट्राकडे अणुवस्त्र नाहीत त्या राष्ट्रांबरोबर गुप्त आत्म्यास अशा राष्ट्राविरुद्ध भारत अणुवस्त्र वापरणार नाही तसेच इतर देशांबरोबर युद्धजन्य परिस्थिती निर्मिती आत्म्यास युद्धात अणुवस्त्रांचा वापर भारत करणार नाही.

भारताने 18 July 2005 रेजी मनमोहन सिंग तत्कालीन PM व अमेरिकन अध्यक्ष जॉर्ज बुश या दोघांनी झालेला नागरी अणुकार अमेरिकेने भारताला आण्विक सामग्री व तंत्रज्ञान देण्याचे मान्य केले.

* भारताच्या आण्विक धोरणाची व. तरतुद.

- 1) अणुवस्त्राचा वापर प्रथम करणार नाही
- 2) अणुवस्त्र बालगणांचा उद्देश वात्रुसंस्थाना युद्धापासून परवर्त करणे
- 3) अणुवस्त्राचा वापर जैविक व रासायनिक अस्त्रांचा वापर सैन्य दलावर झाला तरच होईल.
- 4) भारत विरुद्ध अणुवस्त्रधारी राष्ट्रावर अणुवस्त्राचा वापर करणार नाही तसेच जमीन आकाश समुद्र अणुवस्त्र डाग्याची क्षमता भारताकडे आहे. भारतावर हल्ला आला तर प्रतिउत्तर देण्याची क्षमता आहे.